

PROFESORUL IULIU HAȚIEGANU – 125 DE ANI DE LA NAȘTERE

Evocarea vieții și activității înaintașilor noștri, a măștrilor noștri, evidențierea valențelor care i-au propulsat în lumea valorilor academice, reprezintă în egală măsură un act de cultură menit să trezească nu numai amintiri, ci mai ales să stimuleze noi energii creatoare, prin care să continuăm și să adâncim cele inițiate de dâșii, pentru a ne câștiga cinstea și demnitatea de a le fi urmași.

Anul 2010 are pentru medicina românească, în general, și clujeană în particular, o semnificație aparte, deoarece la data de 15 aprilie se împlinesc 125 de ani de la nașterea profesorului Iuliu Hațieganu, cel care în anul 1919 devine primul profesor român de clinică medicală și primul decan al noii facultăți de medicină din Cluj, întemeietorul învățământului românesc de medicină internă de după Marea Unire și inițiatorul școlii medicale clujene.

Ca membru al comunității academice medicale, al disciplinei Clinica Medicală I – în amfiteatrul căreia, la data de 7 noiembrie 1919, profesorul Iuliu Hațieganu susținea primul curs de medicină internă în limba română – și șef al secției clinice medicină internă I, consider ca o datorie și onoare, evocarea, sintetică, într-un moment aniversar, a personalității profesorului Iuliu Hațieganu.

Născut în comuna Dârja, județul Cluj, fiu al protopopului greco-catolic Ioan Hațieganu, Iuliu Hațieganu va urma studiile liceale la Liceul Sf. Vasile cel Mare din Blaj, în atmosfera iluministă imprimpată de corifeii Școlii Ardelene. Are privilegiul de a audia dascăli de excepție, unii dintre aceștia membri ai Academiei Române. De la canonicul academician Augustin Bunea și-a însușit dragostea de patrie și istoria ei. Canonicul academician Ioan Micu Moldovan (discipolul marelui Timotei Cipariu, părintele filologiei române) i-a fost profesor de limba și literatura română. Profesorul Iacob Mureșianu – membru corespondent al Academiei Române – i-a insuflat dragostea pentru muzică. Tot la Blaj va studia temeinic limbile latină, greacă, germană, maghiară, franceză și engleză.

La absolvirea facultății de medicină din Cluj, în anul 1909, a fost numit preparator bugetar la Clinica Medicală I, de către maestrul său, profesorul Zsigmond Puryesz, acesta trecând peste prejudecățile vremii, recunoscând astfel valoarea proaspătului absolvent.

Timp de 40 de ani, doctorul Iuliu Hațieganu va domina viața medicală clujeană, contribuind direct la dezvoltarea învățământului medical în calitate de profesor, decan al facultății de medicină, rector al Universității “Regele Ferdinand I”, academician, și – în egală măsură – a asistenței medicale de specialitate și a cercetării științifice medicale. Încă de la începutul învățământului medical românesc de după Marea Unire, profesorul Iuliu Hațieganu a considerat drept prioritar asigurarea unei forme și a unui conținut de activități bine precizate ale acestuia. În învățământul de medicină internă a fost adeptul conceptului

integralist, de unitate în diversitate, pledând pentru conturarea și desprinderea unor secții noi (ftiziologie, boli infecțioase, boli profesionale) sau a viitoarelor profiluri de gastroenterologie și cardiologie. Nu dogmatismul, ci realismul creator a stat la baza învățământului clujean în Clinica Medicală I, condusă de profesorul Iuliu Hațieganu.

Numele profesorului Iuliu Hațieganu este legat, în egală măsură și de o intensă activitate de cercetare științifică medicală, unele direcții având caracter de prioritate (icterul cataral epidemic, sifilisul visceral medical, hiposistolia cerebrală din insuficiența pulmonară cardiacă, sindromul stazei duodenale, ficatul operat, stomacul operat, neuroza cu manifestări viscero vegetative etc.).

“Tratatul elementar de semiologie și patologie medicală”, în trei volume, redactat împreună cu profesorul Ioan Goia (tratat premiat de Academia Română), reprezintă o încununare a eforturilor profesorului Iuliu Hațieganu de elaborare a materialelor didactice.

Profesorul Iuliu Hațieganu a pus accentul nu numai pe pregătirea profesională, performantă, a medicului, ci și pe dimensiunea umanistă a acestuia, bazată pe o solidă cultură generală, cunoștințe de filozofie, psihologie, sociologie, înclinație înspre literatură, muzică, pictură, etc. Aceste trăsături identificate în familie, fundamentate în perioada blăjeană și studențească, le-a cultivat și aprofundat de-a lungul întregii vieți. Drept argumente în acest sens, se constituie preocupările profesioului Iuliu Hațieganu în cadrul Asociației ASTRA (în cadrul căreia a deținut funcția de președinte al despărțământului medical), asociației culturale Șoimii Carpaților, acțiunile de culturalizare a maselor, antrenarea țăranilor în programe artistice, cu spectacole în țară și străinătate, sprijinirea mișcării sportive de masă.

Iuliu Hațieganu a fost nu numai un om al urbei universitare, ci și un tribun al vremii. La 1 decembrie 1918, a fost delegat în numele tineretului universitar să participe la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. A stat alături de episcopul Iuliu Hossu (coleg blăjean de clase liceale), când acesta a dat citire Actului de Unire a Transilvaniei cu România.

Viața profesorului Iuliu Hațieganu nu a fost scutită de momente dificile. Trei au fost dramatice: pierderea fiului la o vârstă fragedă, dictatul de la Viena (1940) și înlăturarea abuzivă din Clinica Medicală I (1948). A avut însă tăria și resursele necesare pentru a le depăși. L-a ajutat, între altele, și muzica. În momentele de restriște sufletească obișnuia să asculte, în intimitate, “Menuetul” de Beethoven (piesă instrumentală în trei timpi !) într-o înregistrare realizată de George Enescu și Cela Delavrancea. Un titan al medicinei românești, în simbioză sufletească și vibrație la unison cu un titan al muzicii românești și al muzicii universale !

Ce mai persistă în prezent din spiritul profesorului

Iuliu Hațieganu și al școlii medicale clujene a cărui ctitor a fost ? Trei repere din “marea trecere” a maestrului, cu implicații directe, îi poartă numele: Univesitatea de Medicină și Farmacie, amfiteatrul Clinicii Medicale I și parcul sportiv din centrul orașului. În rest ... va consemna, poate, istoria.

Cine a fost Iuliu Hațieganu, se vor întreba astăzi,

poate, unii dintre contemporanii noștri? Iuliu Hațieganu – un geniu, o culme a medicinei românești ? Iuliu Hațieganu – o figură legendară ? Iuliu Hațieganu – între realitate și mit ? Răspunsul este ... Iuliu Hațieganu – nemuritor.

Sorin Nicu Blaga